

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXXII. Consuetudo rationalibus, & legitimè præscripta, legi derogat
humanæ, tamesti nulla consuetudo derogare possit legi naturali, vel
divinæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

lari, lex in particulari cessat, falsum supponit, nec solum idèo rejicienda est, sed & ob gravissima inconvenientia, ex illa opinione consecraria, dum latissimam aperit januam, ut unusquisque pro affectu suo judicet, finem legis hinc & nunc in se cessare, seque idèo posse onus illius excutere. Monialis quippe facillè existimaret sibi non inesse periculum incontinentiæ, idèoque se non teneri lege clausuræ. Alius, cui matrimonium clandestinum est interdictum, facillè sibi persuaderet in se non esse periculum fraudis, & adulteriorum. Et sic de aliis. Meritò proinde opinio illa in Congregatione Lovaniensi Provinciae Belgicæ, nostri Carmeliticæ Ordinis, Lectoribus omnibus prohibita fuit.

246 Dices 1°. Obligatio legis omnes particulariter & singulariter afficit: ergo finis legis debet omnes particulariter & singulariter respicere.

Respondeo negando consequentiam. Quia obligatio legis idèo omnes particulariter & singulariter afficit, quia omnes particulariter & singulariter sunt partes & membra Communitatis, sive quia ex particularibus & singulis conflatur Communitas, cujus intenditur bonum. Ex particularibus verò & singulis non idèo conflatur Communitas, ut à Rectore Communitatis semper intendatur, & procuretur bonum singulorum & particularium, quæ talium; sed Communitatis, ut talis.

247 Dices 2°. Saltem finis legis directè magis respiciat bonum privatum singulorum, quàm generale Communitatis, plerùmque cessat in particulari, quin cesset in communi. Et consequenter talis lex cessat, &c.

Respondeo: Sive lex directè magis respiciat bonum generale Communitatis, quàm privatorum, sive directè magis respiciat bonum privatum singulorum, quàm Communitatis; si tamen finis ipsius sit remotio mali, vel promotio boni, ut in pluribus (prout ferè semper accidit) finis ejus nunquam cessat in particulari, quin cesset in communi. Ob rationem n. 144. allatam. Et ostenditur in legibus naturalibus, quæ licet directè magis respiciant privatum cujusque bonum, quàm Communitatis (utpote immediatè, & per se primò latè in singulas personas, potius quàm in Communitates, idèoque non aliter promulgatæ, nisi quatenus singulorum cordibus insculptæ) quia tamen finis legis naturalis prohibentis fornicationem v. g. non est vitatio damni prolis particulariter, sed communiter, sive in pluribus alioquin imminetis; finis istius prohibitionis nunquam cessat in particulari, quia nunquam cessat in communi. Idem ostenditur in lege jejunii, quæ licet directè & immediatè magis respiciat bonum cujusque in particulari, quàm Communitatis, Ecclesia tamen, jejunium instituens, attendit ad id quod communiùs accidit. Et idèo non obligat ad illud ante finem tertii

septennii, quia non obligat eos, qui sunt in statu accretionis, quod, ut in pluribus, est usque ad finem tertii septennii, inquit S. Thomas 2. 2. q. 147. a. 4. ad 2. Similiter in lege præcipiente abstinentiam à carnibus, attendit ad ea quæ communiter accidunt; idèoque non obligat ante septennium (quamvis usus rationis alicui accideret ante septennium) quia scilicet homines communiter, & ut plurimum non adipiscuntur usum rationis ante septennium.

Fateor tamen, quòd siquando finis legis 248 est particulare bonum alicujus, ubi bonum istud non speratur respectu ipsius, obligatio istius legis cessat. Unde quia finis legis fraternæ correctionis est emendatio fratris, non communiter, sed particulariter hinc & nunc sperata (prout omnes communiter docent, atque ex Evangelio colligitur) ubi particulariter cessat iste finis, sive dum particulariter hinc & nunc fratris emendatio non speratur, lex correctionis pro casu illo particulari non obligat.

Fateor etiam, quòd quandocumque finis 249 legis contrariè cessat in casu particulari, in eo legis obligatio cessat. Finis enim legis contrariè cessare tunc censetur, quando legis observantiam contingit esse noxiam, & damnosam. At nullus tenetur ad observantiam legis, pro casu quo noxia est & damnosa, uti vidimus n. 239.

CAPUT XXXII.

Consuetudo rationalis, & legitime præscripta, legi derogat humana, tamen si nulla consuetudo derogare possit legi naturali, vel divinae.

QUòd nulla consuetudo derogare possit 250 legi divinæ positivæ, S. Thomas 1. 2. q. 97. a. 3. ad 1. probat ex eo quòd lex divina, cum procedat à voluntate Dei, non potest mutari per consuetudinem procedentem à voluntate hominis. Unde nullà ratione licita est consuetudo damnatis ad mortem denegans tempus recipiendi Sacramentum Poenitentiae, & Communionis. Cum legi divinæ contraria sit.

QUòd autem nulla etiam consuetudo legi 251 naturali derogare queat, constat ex cap. fin. de consuet. ubi Pontifex dicit, quòd *nemo sane mentis intelligit naturali legi (cujus transgressio periculum salutis inducit) quacumque consuetudine (qua dicenda est verius in hac parte corruptela) posse aliquatenus derogari.* Constat iterum ex eo quòd omnis consuetudo contra legem naturalem, irrationalis sit, utpote contraria æquitati, & rectæ rationi. Verum enim verò quemadmodum veritati, sic rectæ rationi & æquitati rationalis consuetudo cedere debet, juxta illud: *Nemo consuetudinem rationi, & veritati preponat: quia consuetudinem ratio, & veritas semper excludit.* can. 4. dist. 9. Siquidem in Evan-

gelo Dominus: *Ego sum* (inquit) *veritas*; non dixit: *Ego sum consuetudo*. Itaque revelatione facta *veritatis*, cedat *consuetudo veritati*. Ibidem can. 5.

252 Hinc nullâ consuetudine abrogari possunt, quæ in sacris canonibus jure naturali præcepta, vel prohibita inveniuntur. Si enim non stant quatenus præcepta, vel prohibita jure positivo, semper stant quæ præcepta, vel prohibita jure naturali. Ideo non obstante quâcumque consuetudine, semper subsistant quæcumque statuta sunt in Concilio Tridentino sess. 22. cap. 1. de reform. de luxu, commestrationibus, choreis, aleis, lusibus, & familiaribus negotiis à Clericis fugiendis. Semper (inquam) subsistunt, quatenus ex jure naturali deprompta.

253 Denique quod consuetudo rationabilis & legitime præscripta legi deroget humanæ, expresse habetur cap. ult. de consuetudine. Ibi namque Gregorius IX. dicit, consuetudinem posse juri positivo (puta humano) præjudicium generare, si rationabilis fuerit, & legitime præscripta.

254 Duo proinde requiruntur ad consuetudinem humanæ legi derogantem: primum, quod sit rationabilis, nec proinde contraria legi divinæ, vel naturali (ob ea quæ dixi n. 250. & 251.) nec peccandi occasionem, vel periculum inducens, nec aliâ ratione bono communi adversa, nec proinde onerosa Ecclesiæ, ejusve immunitati, nec noxia disciplinæ, nec judiciarii ordinis everfiva, &c. Si enim talis sit, communi bono, atque adeo rectæ rationi adversatur. Propterea cap. si Episcopus de poenit. & remiss. in 6. dicitur, quod nullâ potest consuetudine introduci, quod aliquis, præter sui Superioris licentiam, Confessionem sibi eligere valeat, qui eum possit solvere, vel ligare. Quia scilicet omnis ejusmodi consuetudo, contraria est communi bono, rectoque regimini subditorum. Est proinde irrationabilis, sicut & omnis consuetudo, quæ jure reprobatur. Qualis non est omnis consuetudo actûs lege prohibiti (aliâs nulla consuetudo derogare posset legi: cum omnis consuetudo legi derogans sit consuetudo actûs lege prohibiti) sed quæ jure reprobatur tanquam corruptela. Quod tamen non fit per omnem legem reprobantem, & abrogantem consuetudinem his verbis: *non obstante quâcumque consuetudine in contrarium*. Quia lex hoc dicens, ex communi sensu Doctorum, solum censetur reprobare & abrogare consuetudines antecedentes, non subsequentes. Nisi fortè dicat: *non obstante quâcumque consuetudine in futurum*.

255 Si dicas 1º. consuetudinem legi rationabili contrariam, esse non posse rationabilem, cum rationale rationabili contrarium esse nequeat. 2º. consuetudinem legi contrariam semper incipere à peccato, sive à transgressio-

ne legis; ac per consequens semper in principio esse irrationabilem. 3º. propterea jure canonico (cap. consuetudinis dist. 11.) & civili (L. 2. Cod. quæ sit longa consuetudo) cautum esse, ne consuetudo legem abroget, eive prævaleat.

Ad 1. respondeo, consuetudinem legi contrariam, semper esse irrationabilem in principio, & in fieri; secus in facto esse, quando jam accedit expressus, vel tacitus consensus Principis; eò quod utique publico bono conveniens ipsi videatur, non jam amplius exigere legis observantiam, ne in circumstantiis invalescentis consuetudinis peccandi occasionem præbeat, majoraque mala causet, quàm bona.

Ad 3. respondeo, in jurbus illis sermonem esse de consuetudine, vel irrationabili, vel legitime non præscriptâ. Jura namque illa concordanda sunt relato capiti ultimo de consuetudine.

Secundum, quod requiritur ad consuetudinem legi derogantem, est quod sit legitime præscripta, id est ut tanto tempore duraverit, quantum requiritur ad legitime præscribendum contra legem. Neque enim legi derogat consuetudo statim atque incipit, sed ordinariè peccant primi Authores illius, donec sufficiens tempus ad legitimam præscriptionem excurret.

Sed observandum, consuetudinem dupliciter posse legi derogare. 1º. viâ conniventiae Principis. 2º. viâ præscriptionis. Priori modo non derogat legi sine scientia & consensu (saltem tacito) Principis. Eò verò consensu posito, non requiritur certum temporis spatium ad derogandum legi. Cum eo ipso derogetur legi, quo Princeps in derogationem consentit. Posteriori verò modo consuetudo legi derogat sine speciali scientia & consensu Principis (utpote qui non requiritur ad præscriptionem, sed sufficit tempus præscriptioni statutum) non tamen sine consensu generali, seu legali, quo generali lege vim tribuit præscriptioni, atque adeo consuetudini legitime præscriptæ.

Porrò ad præscribendum contra legem civilem, Doctores communiter ordinariè requirunt tempus decem annorum; contra legem verò canonicam, tempus quadraginta annorum. Quia ad præscribendum contra legem tempus longum requiritur. Quod jure civili decennium esse censetur. L. super longi C. de præscript. longi temp. Jure verò canonico ordinariè præscriptionis tempus esse censetur 40. annorum. cap. de quarta & cap. ad aures de præscript. Nec tamen tempus istud sufficit, dum lex contrariè consuetudini resistit. Quia nec præscriptio vim obtinet, dum ei resistit voluntas Legislatores